

זזה הזמן לפורים

(זמנים ומועדי ישראל בראי תרבות ויצירה ישראלית)

פורים בסימן נשים

Vashti / Edwin Long, 1878

אסתר א, י-יב

ושתי מסרבת להציג את עצמה לראווה בפני המלך שריו ועבדיו, ומשלמת על כך מחיר כבד.

זמן למחשבה אישית

מי יותר פמיניסטית: ושתי או אסתר?

במגילת אסתר יש את כל מה שצריך באגדה עסיסית: מלך שחוגג, מקורב תככן ונערה יפהפייה שהופכת בין לילה למלכה ומצילה את עמה. אך מבט נוסף מגלה פן מרתק בסיפור - עיסוק בנשים ונשיות; בתקופה בה התקשורת עוסקת בהדרת הנשים, יש הזדמנות להתעמק בעולמן של שתי נשים, שכל אחת מהן עשויה להוות מודל נשיות הראוי לתשומת לב....
ראו מאמר מצורף של טובה בירנבאום

בקריאה מודרנית ופמיניסטית של המגילה, ושתי ואסתר הן דמויות הפוכות. ושתי היא דמות חזקה, שלא הסכימה להציג את יופייה לראווה ולא הסכימה להיות אובייקט מיני, ואילו אסתר השתמשה ביופייה ובמיניותה. המדרש בתלמוד בבלי, מסכת מגילה, מספר על השתלשלות האירוע כך: המשתתפים במשתה דיברו על נשים. "הללו אומרים מדיות נאות (כלומר בנות מדיין), הללו אומרים פרסיות נאות. אמר להם אחשוורוש: כלי שאני משתמש בו אינו לא מדיי ולא פרסי אלא כשדי. רצונכם לראותה? אמרו לו... ובלבד שתהא עירומה". אלא שוושתי לא רצתה להיות מוצגת עירומה. לדברי חנה קהת, המייסדת של הארגון הדתי הפמיניסטי "קולך", הבחירה של נשים פמיניסטיות דתיות בארה"ב כבר בשנות ה-80, ובעקבותיהן מאוחר יותר גם בישראל, בוושתי כמודל הנשי החדש, הוא ביטוי למרד בממסד הדתי.

לדברי קהת, חז"ל לא אהבו את ושתי, בלשון המעטה. "היא כל כך בולטת בנחרצות שלה שאותי מפתיע שלא זיהו אותה כדמות חיובית. בעבורם היא מייצגת את הזרה, הגויה והיא מציתה את דמיונם כדמות שטנית. לא מוצאים שום התייחסויות של חמלה או הבנה כלפי ושתי. לעומת אסתר שעליה משוך חוט של חסד ומשבחים אותה, את ושתי שמים ללעג וקלס". ולמה אסתר לא?

רוחמה וייס, מרצה לתלמוד בהיברו יוניון קולג', סבורה שחז"ל היו בקונפליקט סביב העובדה ש"דווקא ושתי נאבקת על צניעותה ועל כבודה, בעוד שהגיבורה שלנו אסתר מוכנה לעבור דרך מיטות". ואולם היה חשוב להם להראות מה גורלה של מי שמוכנה להשתלב במערכת פטריארכלית ולציית לכלליה ומה דינה של זו שיוצאת נגדה. לכן, היא אומרת, השחירו את פניה. מדוע לא הגיעה אל המלך על פי המדרש? כי פרח בה צרעת. "כלומר יופייה הועם באותו יום ולא רצתה להיראות כך", היא אומרת. מדרשים אחרים מדברים על כך שצמחו לה זנב וקרניים.

ושתי היא אמנם הגיבורה החדשה של נשים פמיניסטיות. אבל בשנים האחרונות, אומרת קהת, יש חזרה לדמותה של אסתר כמו גם לאמהות שרה, רבקה, רחל ולאה שנשכחו. "זה לא פוסט-פמיניזם, או חזרה לשמרנות", היא מרגיעה. "יש הבנה שהדמויות הללו הן חלק מהמסורת שלנו ואולי שאנחנו מנסות להתכחש אליהן. למשל הגבורה של אסתר. היא החלה בפסיוויות גמורה", אומרת קהת, "אבל דמותה עוברת תמורה באמצע המגילה. ממעין תינוקת גמורה שמרדכי אומן אותה ושעסוקה בהווי הארמון, היא לוקחת את גורלה ואת גורל העם היהודי בידיה והופכת לדמות של מנהיגה יהודית אמיתית."

היהודים באים – אסתר המלכה

<https://www.youtube.com/watch?v=3z1zaHXAGf0>

זמן לחזור למקור

היבטים פמיניסטיים של מגילת אסתר

<http://www.jewishagency.org/purim/content/24361>

READING ESTHER: CULTURAL IMPACT ON RESPONSES TO BIBLICAL HEROINES

Sylvia Barack Fishman Co-Director, Hadassah International Research Institute on Jewish Women at Brandeis University Associate Professor, Near Eastern and Judaic Studies Brandeis University February 2002

<https://www.brandeis.edu/hbi/publications/workingpapers/docs/fishman2.pdf>

זמן לשיח

קריאה פמיניסטית של מגילת אסתר – צרפתית

<https://qedeminfo.wordpress.com/2016/03/27/purim-une-histoire-faite-par-les-femmes-ii>

קריאה פמיניסטית ציונית של מגילת אסתר – ספרדית

https://beit-haam.com/wp-content/uploads/2017/10/Purim2017_es.pdf

קולה הפמיניסטי של אסתר - ספרדית

<https://www.mujeryjudaismo.com/purim-revisioacuten-de-una-reflexioacuten.html>

**אסתר אינה בובת ברבי – היא הייתה אחת הנשים הנבונות ביותר
בתנ"ך**
מאמר מצורף

בפורים 1912 הוקם ארגון הדסה (שמה הנוסף של אסתר המלכה) ע"ע
הנרייטה סאלד, אשר נבחרה להיות הנשיאה הראשונה.

מי הייתה הנרייטה סאלד?
מאמר מצורף